

позбавили населення стимулів до її придбання, а лише ускладнили процес. Зараз можна тільки здогадуватися, якою є справжня глибина чорного сегменту валютного ринку.

Поряд з цим, проблема тіньового валютного ринку має й зворотний бік. Адже чорний ринок готівкової іноземної валюти і є реальним валютним ринком. Саме тут існує реальний валютний курс, за яким відбувається більшість угод. Тому перед НБУ стоїть завдання з'єднати два сегменти ринку в один офіційний, який функціонуватиме без обмежень, тобто так, як зараз тіньовий. [2, с. 206].

Література:

1. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

2. Король М.М. Валютний ринок України: стан проблеми й перспективи // М. Король / Міжнародний виробничо-науковий журнал. — 2015. — С.201-212

3. Белінська Я.В. Визначення необхідної міри гнучкості валютного курсу для підтримання збалансованості економічних процесів у країні/ Я. В. Белінська //Стратегічні пріоритети. – 2012 . № 3 . – С. 61 – 66.

Володимир БОСІЙ

студент факультету обліку і аудиту

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри банківської справи Малахова О.Л.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Інфляція, як економічне явище існує вже довгий час. Вважається, що її поява пов'язана навіть із виникненням грошей, із функціонуванням яких вона нерозривно пов'язана. Термін інфляція (від латинського *inflatio* - розбухання) вперше почав використовуватися в Північній Америці за часи громадянської війни 1861-1865 рр. і означав процес розбухання паперово-грошового обігу. В XIX ст. цей термін використовувався також в Англії і у Франції. Широке розповсюдження в економічній літературі поняття інфляція отримало в XX столітті одразу після першої світової війни [1].

Інфляція – це знецінення грошей, породжене диспропорціями в суспільному виробництві й порушенням законів грошового обігу, яке виявляється у стійкому зростанні цін на товари і послуги. Найбільш лаконічне визначення інфляції — зростання загального рівня цін [2, с. 132-133]. Інфляція виникає тоді, коли в обігу знаходиться надлишкова кількість грошей (готівкових і безготівкових). Таке становище веде до їх знецінення, гроші “дешевіють”, а ціни набувають тенденції до зростання.

Індекс інфляції, або, що теж саме, індекс споживчих цін — показник, що характеризує зміни загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання. Індекс інфляції в Україні у вересні 2018 склав 101,9 %. Наводимо глобальний графік (рис. 1) з динамікою зміни індексу інфляції в Україні за останні роки зростаючим підсумком.

Слід зазначити, що прихована інфляція передбачає державний контроль за цінами, їх регулювання відносно рівня доходів і пропозиції товарів та послуг.

Держава адміністративними заходами стримує виявлення інфляції і таким чином занижує її реальний рівень.

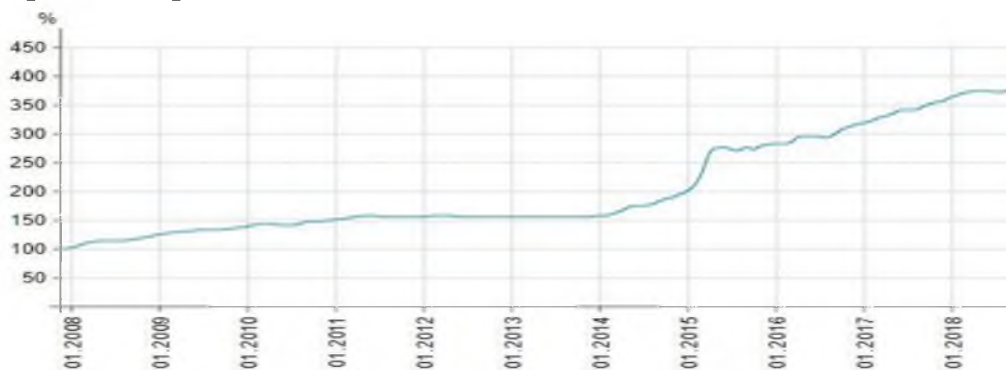

Рис. 1. Динаміка зміни індексу інфляції в Україні за останні роки наростаючим підсумком

Формами прихованої інфляції є:

- інфляція якості, коли відбувається зниження якості товарів і послуг при постійному рівні цін чи їх збільшенні або зменшенні;
- інфляція доходів, коли відбувається переважне зростання доходів підприємств і населення порівняно з виробництвом товарів та послуг;
- дефляція, коли держава скорочує кількість грошей відносно їх необхідного обсягу для обслуговування обігу ВВП.

Прихована інфляція регулюється державою адміністративними методами, що негативно впливає на розвиток ринкових відносин, позбавляє виробників цінових стимулів, перешкоджає розгортанню інвестиційного процесу і посилює макроекономічну нестабільність [3, с. 268].

Купівельна спроможність залежить від інфляції, оскільки ріст доходів населення не встигає за темпами зростанням індексу споживчих цін.

Оцінивши середню офіційну зарплату українців за рівнем купівельної спроможності, виходить, що за купівельною спроможністю долара 2013 року, середня зарплата українця в 2017 році досягла 558 доларів США, в той час коли в тому 2013 році вона становила 453 долари США. Порівняння показані на графіку (рис. 2).

Рис. 2. Порівняння середньої заробітної плати в Україні в доларовому еквіваленті

За таких обставин, саме грошові реформи, коли їх вдало здійснити, можуть призупинити інфляційні процеси або сприяти значному зниженню інфляції. Однак це не означає виключення можливості нового наростання інфляційних процесів. Тому держава розробляє цілу систему заходів, спрямованих на стримування інфляції, які в сукупності уособлюють антиінфляційну політику.

Антиінфляційна політика має спрямовуватись на досягнення трьох основних цілей, які можна сформулювати так:

—розвиток ринкового механізму, оскільки саме ринок здатний найбільш ефективно і швидко відновлювати порушений з розвитком інфляційних процесів баланс між грошовою і товарною масою;

—проведення глибоко продуманої політики грошового регулювання, здійснюваного насамперед центральним банком країни і спрямованої на забезпечення оптимальної зміни грошової маси;

—скорочення бюджетного дефіциту до рівня, що не викликає великомасштабних негативних змін в економіці країни [4, с.311].

Національний банк України (НБУ) задекларував прийняття нового монетарного режиму: таргетування інфляції. Сутність режиму інфляційного таргетування полягає у публічному оголошенні кількісних цілей з інфляції та зобов'язанні центрального банку досягати цих цілей протягом середньострокового періоду.

Рішення щодо грошово-кредитної політики приймаються з урахуванням прогнозу інфляції. Основним монетарним інструментом і операційним орієнтиром за такого монетарного режиму є процентна ставка. Якщо прогнозована інфляція знаходиться вище цільового рівня, то для її стримування проводиться політика "дорогих грошей", тобто процента ставка підвищується. І навпаки – при нижчому прогнозованому показнику інфляції порівняно з цільовим рівнем проводиться політика "дешевих грошей", коли процентна ставка знижується.

Змінюючи ставки за своїми операціями з банками, центральний банк впливає на умови, за якими банки укладають угоди між собою на грошовому ринку, і, таким чином, і на вартість короткострокових кредитних коштів. Через механізми перетоку капіталу між різними секторами фінансового ринку вартість короткострокових коштів впливає на процентні ставки банків за кредитними та депозитними операціями з підприємствами та населенням, обмінний курс гривні та ціни інших фінансових активів.

У кінцевому підсумку за допомогою зміни процентної ставки центральний банк опосередковано впливає на такі макроекономічні показники, як ВВП та інфляція. Такий механізм носить назву механізму монетарної трансмісії [5].

Досить цікавими є методи боротьби з інфляцією в інших країнах. Наприклад, в США адміністрація Рейгана відмовилась від державної підтримки таких малорентабельних галузей, як чорна металургія, що викликало хвилю злиття великих компаній. В результаті різко зросла конкуренція, яка сприяла зменшенню інфляції до "повзучих" розмірів, а також послабленню інфляційної спіралі "ціни – заробітна плата". Особливою формою боротьби з інфляцією, яку використовували деякі країни (Польща, Ізраїль) при галопуючій інфляції, є "шокова терапія". Суть її полягає в стимулюванні розвитку ринкових відносин, вільному ціноутворенні, відмові від регулювання цін і, як результат, в зниженні (на початковому етапі) життєвого рівня населення. Але як показала практика при правильному підході шокова терапія виправдовує себе.

Література:

1. Борисов Є.Ф. Экономическая теория [Текст] / Є.Ф. Борисов // М.:ЮРАЙТ - 2007.- 267 с.
2. Кемпбелл Р. Економікс [Текст] / Кемпбелл Р. Макконнел, Стенлі Л.Брю. // М.:ЮРАЙТ - 1993.-323 с.
3. Дзюбик С.Д. Основи економічної теорії [Текст] / С.Д. Дзюбик, О.С. Ривак: К.: Знання - 2014. – 423с.
4. Щетинін А.І. Гроші та кредит [Текст] / А.І. Щетинін: К.: Знання. - 2011. – 432 с.
5. Таргетування інфляції // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123682

Христина ВАСИЛЕВСЬКА
студентка факультету фінансів
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
викладач кафедри банківської справи Сегеда Л.М.

ПРАКТИКА ДОСЯГНЕННЯ ЦІНОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ В УМОВАХ РЕЖИМУ ІНФЛЯЦІЙНОГО ТАРГЕТУВАННЯ ПОЛЬЩІ

Економічний рівень розвитку кожної країни тісно взаємопов'язаний із розвитком банківського сектору, зокрема з ефективною діяльністю центрального банку в розрізі формування та здійснення монетарної політики, цілі та завдання якої містяться в програмах та стратегіях монетарної політики на визначений період, що складається паралельно із загальним планом розвитку країни, опираючись на законодавчо визначені напрями її діяльності. Забезпечення економічного зростання можливе лише за умови цінової та фінансової стабільності країни, досягнення яких на сьогоднішньому етапі реальне тільки за допомогою застосування дієвих інструментів монетарного регулювання в сукупності із злагодженою роботою усіх сфер економіки.

Уникнення циклічності та процесів дестабілізації економіки шляхом підтримки рівня інфляції через постійний аналіз макро- та мікроекономічного середовища, поповнення міжнародних резервів, визначення процентної ставки як операційної цілі, центральні банки усе частіше здійснюють методом застосування режиму інфляційного таргетування.

Саме проблематика ефективного застосування інфляційного таргетування центральним банком країни багаторазово висвітлювалася у працях таких економістів, як: Шоломницький Ю., Міщенко В., Дячек С., Ніколайчук С., Вавра Д. тощо.

Зарубіжний довід доцільності використання інструментів монетарного регулювання під час застосування режиму інфляційного таргетування можна прослідкувати на прикладі досвіду Польщі, впровадження якого там розпочалося ще у 1998 році. Першочерговим інструментом досягнення та підтримки інфляції на рівні 2,5% з максимальним відхиленням від показника +/- 1 пункт (план 2004 р.) було завданням базової облікової ставки Народного банку Польщі, для забезпечення максимального досягнення цілей грошово-кредитної політики країни, а не шляхом нарощення грошової маси, як це відбувалося в Україні [2].

Зниження та підтримання облікової ставки Народним Банком Польщі на рівні 15-16 % у 1998 році і встановлення її вже наприкінці 2002 р. у 8% та 0,5% станом на жовтень 2018р. вплинули на рівень номінальних короткострокових процентних ставок